

Joanna Kostrzeva
doradca metodyczny
w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli
w Kaliszu

Czego potrzebujemy, by czuć się dobrze w rodzinie?

Z wizytą u bohaterów lektur szkolnych

Scenariusz lekcji języka polskiego w klasie 7 szkoły podstawowej

Czas: 45 minut

Cel ogólny:

- Powtórzenie i utrwalenie treści wybranych lektur obowiązkowych w szkole podstawowej.

Cele szczegółowe:

- Uczeń definiuje, czym jest rodzina.
- Uczeń rozpoznaje różne modele rodziny w przeczytanych dziełach literackich.
- Uczeń wskazuje wartości sprzyjające budowaniu pozytywnej atmosfery w rodzinie.

Metody: world café, dyskusja, runda bez przymusu

Formy organizacyjne: praca w grupach, praca w parach

Środki dydaktyczne: <https://www.prezydent.pl/kancelaria/narodowe-czytanie/narodowe-czytanie-2021/tekst-utworu/>

Załączniki:

- Załącznik nr 1: Wybrane fragmenty „Moralności pani Dulskiej” Gabrieli Zapolskiej.
- Załącznik nr 2: Drzewo genealogiczne rodziny Dulskich.

Krótką informacją o lekcji:

Lekcja stanowi propozycję włączenia się nauczycieli języka polskiego w szkole podstawowej w akcję Narodowego Czytania. Lekcja realizowana zgodnie z podstawą programową przedmiotu po zapoznaniu uczniów z fragmentami dramatu „Moralność pani Dulskiej” Gabrieli Zapolskiej dostosowanymi do wieku i możliwości percepcyjnych uczniów szkoły podstawowej.

Informacja o autorce

JOANNA KOSTRZEWA – absolwentka polonistyki, nauczycielka języka polskiego, wykładowca na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu (filia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), doradca metodyczny w zakresie języka polskiego w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu, autorka i mentorka kursów internetowych adresowanych do nauczycieli, autorka poradników metodycznych, scenariuszy lekcji, artykułów publikowanych w czasopiśmie dla nauczycieli i wychowawców. Współpracuje z wydawnictwem Nowa Era, jest współautorką podręczników do języka polskiego.

Redakcja i konsultacja scenariusza: dr Małgorzata Juda-Mieloch

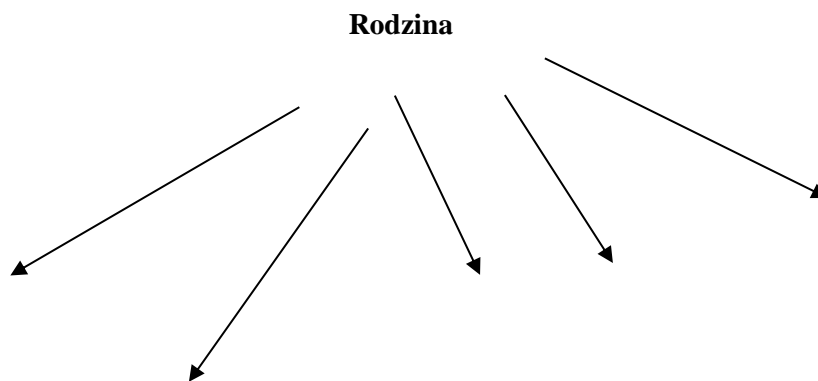

Przebieg zajęć

Wprowadzenie

Prowadzący wita uczniów, przedstawia temat zajęć i cel lekcji: przypomnienie i utrwalenie treści omówionych w poprzednich klasach lektur pod kątem relacji panujących w opisanych rodzinach. Młodzież porozmawia na temat tego, co pozwala budować pozytywną atmosferę w rodzinie.

Prowadzący prosi, by uczniowie współtworzyli mapę myśli, na której zanotują swoje skojarzenia ze słowem *Rodzina*.

Część zasadnicza

Prowadzący zaprasza młodzież do dyskusji metodą „kawiarnianej atmosfery” – world café. W klasie znajdują się ławki połączone w cztery kawiarniane stoliki, na każdym stoliku znajdują się flamastry, duży arkusz papieru, z którego powstanie plakat, oraz pytanie, na które należy udzielić odpowiedzi, która będzie ustalona w czasie dyskusji. Każda grupa wybiera sekretarza, który podczas pracy pozostaje przy swoim stoliku do końca dyskusji i notuje wypowiedzi zmieniających się co pięć minut uczestników. Po wybraniu sekretarza prowadzący wyjaśnia, że każda z grup ma pięć minut, by przedyskutować odpowiedź na przydzielone pytanie, jednocześnie uczniowie podpowiadają sekretarzowi, który nie bierze udziału w dyskusji, co powinien zapisać na plakacie. Po pięciu minutach dyskusja jest przerywana i młodzież przechodzi do kolejnego stolika zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Sekretarz zostaje na miejscu i po zmianie jego zadaniem jest odczytać refleksje zapisane przy wcześniejszej grupie kolejnym uczestnikom dyskusji, którzy po zapoznaniu się z pytaniem rozmawiają, udzielają odpowiedzi, które są zapisywane przez sekretarza. Sekretarz po to czyta kolejnej grupie refleksje wcześniejszych zespołów, aby zapisy nie powtarzały się, toteż z każdą zmianą miejsca przy stoliku poziom trudności podczas dyskusji podnosi się, gdyż nie można powtarzać wcześniej przedstawionych refleksji.

Stolik 1 „Powrót taty” Adam Mickiewicz

- Kto tworzył rodzinę opisaną w utworze?
- Jakie problemy napotykali członkowie rodziny przedstawionej w utworze?
- Dzięki jakim postawom udało się przezwyciężyć trudności?
- Czego możemy nauczyć się od rodziny opisanej w utworze?

Stolik 2 „Ania z Zielonego Wzgórza” Lucy Maud Montgomery

- Kto tworzył rodzinę opisaną w utworze?
- Jakie problemy napotykali członkowie rodziny przedstawionej w utworze?
- Dzięki jakim postawom udało się przezwyciężyć trudności?
- Czego możemy nauczyć się od rodziny opisanej w utworze?

Stolik 3 „Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa” Clive Staples Lewis

- Kto tworzył rodzinę opisaną w utworze?
- Jakie problemy napotykali członkowie rodziny przedstawionej w utworze?
- Dzięki jakim postawom udało się przezwyciężyć trudności?
- Czego możemy nauczyć się od rodziny opisanej w utworze?

Po zakończeniu dyskusji, gdy uczniowie odwiedzą wszystkie trzy stoliki, sekretarze grup prezentują efekty pracy. Uczniowie zawieszają w widocznym miejscu plakaty i każdy sekretarz odczytuje refleksje kolegów.

Prowadzący prosi uczniów, by zapoznali się z fragmentami tragifarsy „**Moralność pani Dulskiej**” **Gabrieli Zapolskiej**. Młodzież może przeczytać proponowane fragmenty na głos z podziałem na role.

Po przeczytaniu i wysłuchaniu fragmentów utworu Gabrieli Zapolskiej uczniowie uzupełniają drzewo genealogiczne, co pomoże zorientować się w strukturze rodziny Dulskich (ZAŁĄCZNIK 2).

Prowadzący zadaje młodzieży pytania na temat obrazu rodziny wyłaniającego się tekstu:

- Jak wyglądają relacje między członkami rodziny Dulskich?
- Jakie zachowania i słowa wpływają negatywnie na atmosferę panującą w rodzinie?
- Dlaczego rodzinę Dulskich można nazwać dysfunkcyjną?

Młodzież odpowiada na pytania, pracując w parach, następnie chętne pary przedstawiają swoje refleksje na temat rodziny Dulskich na forum klasy.

Podsumowanie

Prowadzący zwraca uwagę młodzieży na fakt, iż zarówno powtarzając wiadomości na temat rodzin przedstawionych w omówionych lekturach szkolnych, jak i w prezentowanych fragmentach „Moralności pani Dulskiej” mogli zaobserwować, jak ważne są dobre relacje w rodzinie. Prowadzący prosi uczniów, by podsumowali lekcję rundą bez przymusu, wypowiadając się, co pomaga w budowaniu pozytywnej atmosfery w rodzinie.

ZAŁĄCZNIK 1.

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Kaliszu

Akt I Scena II

GŁOS HESI

Mamuńciu, tak zimno! troszkę ciepłej wody...

DULSKA

Jeszcze czego? Hartujcie się... Felicjan! wstajesz? Wiesz? ten błazen, twój syn, nie wrócił jeszcze do domu! Co? nic nie mówisz? naturalnie. Ojciec toleruje. Niedaleko padło jabłko od jabłoni.

Akt I Scena V

DULSKA

wpada jak bomba

Jesteś?

ZBYSZKO

Jestem i znikam. Idę się przespać przed biurkiem.

DULSKA

Nie! zostaniesz tu. Mam z tobą do pomówienia.

ZBYSZKO

A!... lecę z nóg.

DULSKA

surowo

Wierzę!...

Do dziewcząt

Proszę iść się ubrać. Mela, do gam.

MELA

Już nie ma czasu.

DULSKA

Pięciopalcówki — na to starczy. Hesia znów podarła kalosze.

ZBYSZKO

Nie ma tu gdzie czarnej kawy?

DULSKA

Nie ma, mój panie! Hesia nic nie szanuje. Nigdy z ciebie nie będzie kobieta jak należy.

Dziewczęta wybiegają.

ZBYSZKO

Nie ma czarnej kawy w tym zakładzie?

DULSKA

Gdzie byłeś?

ZBYSZKO

He?

DULSKA

Gdzie byłeś do tej pory?

ZBYSZKO

Gdybym mamci powiedział, toby mamcia tak skakała.

DULSKA

O!...

ZBYSZKO

Najlepiej więc nie pytać.

DULSKA

Jestem matką.

ZBYSZKO

Właśnie dlatego.

DULSKA

Muszę wiedzieć, na czym trawisz czas i zdrowie.

ZBYSZKO

Widzi mamcia, co mam pod nosem? Wąsy, a nie mleko, a więc...

DULSKA

łamiąc ręce

Jak ty wyglądasz!

ZBYSZKO

E!

DULSKA

Jesteś zielony.

ZBYSZKO

To modny kolor. Mamcia kazała także balkony i okna pomalować na zielono.

DULSKA

Która panna cię weźmie, jak będziesz tak wyglądał.

ZBYSZKO

Jeszcze gorszych biorą. Nie ma czarnej kawy w tym zakładzie?

Akt I Scena V

DULSKA

Jesteś głupi. Ty i twój ojciec — to jedna dusza. On co dzień w cukierni, a ty — Bóg wie gdzie...

Akt I Scena XI

DULSKA

Gdy patrzę na ciebie, to chwilami wierzyć mi się nie chce, że jesteś moim dzieckiem.

ZBYSZKO

No — jeśli mama ma wątpliwości...

DULSKA

do Juliasiewiczowej

Powiadam ci — nie miej nigdy dzieci.

JULIASIEWICZOWA

O! my się nie staramy o to.

DULSKA

do Zbyszka

Nie — ty jesteś wyrodek — ty nie jesteś moim synem.

ZBYSZKO

Jestem, mamciu! jestem, niestety! i to właśnie cała moja tragedia...

idzie do fortepianu i stojąc, zaczyna grać bardzo wprawnie

DULSKA

Słyszałaś? mówi — niestety!

ZBYSZKO

Spodziewam się. Być Dulskim — to katastrofa.

ZAŁĄCZNIK 2.

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Kaliszu

